

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

13. juli 2023*

»Præjudiciel forelæggelse – direktiv 93/13/EØF – urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler – artikel 6, stk. 1 – almindelige betingelser i en aftale om lån med pant i fast ejendom, som de nationale domstole har erklæret ugyldig – søgsmål – bekræftende genmæle inden indgivelse af svarskrift – nationale bestemmelser, der kræver, at en forbruger foretager en udenretslig henvendelse til den pågældende erhvervsdrivende med henblik på ikke at blive pålagt at betale sagsomkostningerne – princippet om god retspleje – ret til en effektiv domstolsbeskyttelse«

I sag C-35/22,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Audiencia Provincial de Málaga (den regionale domstol i Málaga, Spanien), ved afgørelse af 14. december 2021, indgået til Domstolen den 17. januar 2022, i sagen

CAJASUR Banco SA

mod

JO

IM,

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, C. Lycourgos, Domstolens vicepræsident, L. Bay Larsen, som fungerende dommer for Fjerde Afdeling, samt dommerne L.S. Rossi, S. Rodin (refererende dommer) og O. Spineanu-Matei,

generaladvokat: A.M. Collins

justitssekretær: fuldmægtig L. Carrasco Marco,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 11. januar 2023,

efter at der er afgivet indlæg af:

– CAJASUR Banco SA ved V. Rodríguez de Vera Casado,

* Processprog: spansk.

- den spanske regering ved A. Pérez-Zurita Gutiérrez, J. Ruiz Sánchez og J. Rodríguez de la Rúa Puig, som befuldmægtigede,
  - Europa-Kommissionen ved J. Baquero Cruz og N. Ruiz García, som befuldmægtigede,
- og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 2. marts 2023, afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (EFT 1993, L 95, s. 29).
- 2 Denne anmodning er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem CAJASUR Banco SA på den ene side og JO og IM på den anden side vedrørende sagsomkostningerne afholdt i forbindelse med et søgsmål anlagt af disse sidstnævnte med påstand om, at det fastslås, at et vilkår i de almindelige betingelser i en aftale om lån med pant i fast ejendom er ugyldigt, navnlig som følge af dette vilkårs urimelige karakter.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 har følgende ordlyd:
»Medlemsstaterne fastsætter, at urimelige kontraktvilkår i en aftale, som en erhvervsdrivende har indgået med en forbruger, i henhold til deres nationale lovgivning ikke binder forbrugeren, og at aftalen forbliver bindende for parterne på i øvrigt samme vilkår, hvis den kan opretholdes uden de urimelige kontraktvilkår.«
- 4 Dette direktivs artikel 7, stk. 1, fastsætter:
»Medlemsstaterne sikrer, at der i forbrugernes og konkurrenternes interesse findes egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem forbrugere og en erhvervsdrivende, til ophør.«

Spansk ret

- 5 Artikel 1303 i Código Civil (civillovbogen) har følgende ordlyd:
»Når en forpligtelse i en aftale er erklæret ugyldig, skal de kontraherende parter gensidigt levere de ting tilbage, der var genstand for aftalen, herunder udbytter heraf og den pris, der er betalt som modydelse for disse ting, med renter, dog med forbehold for nedenstående artikler.«

6 Artikel 395 i Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil (lov nr. 1/2000 om den civile retspleje) af 7. januar 2000 (BOE nr. 7 af 8.1.2000, s. 575), i den affattelse, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen (herefter »LEC«), som fastsætter ordningen for betaling af sagsomkostninger ved bekræftende genmæle, bestemmer:

»1. Når der tages bekræftende genmæle inden indgivelse af svarskrift, er det uforholdsmæssigt at træffe afgørelse om sagsomkostningerne, medmindre retten med en behørig begrundelse fastslår, at sagsøgte var i ond tro.

En sådan ond tro hos den pågældende anses for at foreligge, hvis sagsøgeren inden anlæggelse af søgsmålet har tilsendt vedkommende et troværdigt og begrundet betalingspåkrav, hvis der har været indledt en forligsprocedure, eller hvis sagsøgte har været indkaldt til mægling.«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

7 Parterne i hovedsagen indgik en aftale om lån med pant i fast ejendom. I 2018 anlagde JO og IM sag ved Juzgado de Primera Instancia n° 18 bis de Málaga (retten i første instans nr. 18a, Malaga, Spanien) med påstand om annullation af et vilkår i denne aftales almindelige betingelser vedrørende lånegebyrer og om tilbagebetaling af det beløb, som de havde betalt i henhold til dette vilkår, idet vilkåret var urimeligt. Efter anlæggelsen af denne sag anerkendte CAJASUR Banco, at det nævnte vilkår var urimeligt, men accepterede kun at tilbagebetale en del af dette beløb, idet selskabet var af den opfattelse, at det i denne forbindelse krævede beløb var for højt.

8 Ved dom af 2. marts 2020 erklærede Juzgado de Primera Instancia n° 18 bis de Málaga (retten i første instans nr. 18a, Malaga) det samme vilkår uden videre ugyldigt på grund af urimelighed og pålagde i denne forbindelse CAJASUR Banco dels at tilbagebetale JO og IM en del af det krævede beløb, dels at betale sagsomkostningerne.

9 CAJASUR Banco iværksatte appel ved Audiencia Provincial de Málaga (den regionale domstol i Malaga, Spanien), som er den forelæggende ret, alene med hensyn til denne betaling af sagsomkostningerne. CAJASUR Banco har gjort gældende, at eftersom banken har taget bekræftende til genmæle inden indgivelse af svarskrift, er den nævnte betaling af sagsomkostninger i strid med LEC's artikel 395, for så vidt som denne artikel fastsætter, at en sådan betaling kun kan pålægges, når det er blevet fastslået, at sagsøgte var i ond tro. I denne henseende har CAJASUR Banco anført, at ifølge den nævnte artikel anses ond tro kun for at foreligge, hvis sagsøgte inden anlæggelse af søgsmålet har fået tilsendt et troværdigt og begrundet betalingspåkrav, hvis der har været indledt en forligsprocedure over for sagsøgte, eller hvis denne sidstnævnte har været indkaldt til mægling.

10 Som det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, er denne opfattelse i overensstemmelse med fast praksis ved Tribunal Supremo (øverste domstol, Spanien) vedrørende anvendelsen af den samme artikel.

11 Det fremgår ligeledes af forelæggelsesafgørelsen, at JO og IM ikke har foretaget nogen udenretslige henvendelser med hensyn til CAJASUR Banco.

- 12 På denne baggrund har Audiencia Provincial de Málaga (den regionale domstol i Malaga) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Er det i strid med retten til adgang til effektive retsmidler og artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder at kræve, at [en forbruger] forud for anlæggelsen af en retssag skal fremføre et forudgående udenretsligt krav, for at ugyldigheden af et [bestemt vilkår i de almindelige aftalebetingelser] på grund af urimelighed i henhold til artikel 6, stk. 1, i [direktiv 93/13] kan medføre alle de kompensationsvirkninger (herunder vedrørende sagsomkostningerne), der er forbundet med ugyldigheden?
- 2) Er det i overensstemmelse med retten til fuld kompensation, EU-rettens effektivitet og med artikel 6, stk. 1, i ovennævnte direktiv at fastsætte et kriterium for pålæggelse af omkostninger (herunder sagsomkostninger), der afhænger af, om forbrugeren forudgående har fremsat et udenretsligt krav over for finansieringsinstituttet om ophævelse af [et sådant] vilkår?«

Formaliteten

- 13 Ifølge den spanske regering bør anmodningen om præjudiciel afgørelse afvises fra realitetsbehandling, eftersom de retlige og faktiske omstændigheder i hovedsagen ikke er blevet fremstillet korrekt af den forelæggende ret. Sidstnævnte ret har således ikke fremlagt de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at Domstolen kan give en hensigtsmæssig besvarelse af de forelagte spørgsmål, som er af hypotetisk karakter, eftersom denne ret i overensstemmelse med national ret kan træffe afgørelse i tvisten i hovedsagen uden at forelægge Domstolen et præjudicielt spørgsmål i denne henseende.
- 14 Det skal bemærkes, at det i henhold til fast retspraksis, hvorefter det inden for rammerne af proceduren i henhold til artikel 267 TEUF, som er baseret på en klar adskillelse mellem de nationale retters og Domstolens funktioner, alene er den nationale ret, der har kompetence til at fastlægge og vurdere hovedsagens faktiske omstændigheder og til at fortolke og anvende den nationale ret. Det tilkommer ligeledes udelukkende den nationale ret, som tvisten er indbragt for, og som har ansvaret for den retsafgørelse, der skal træffes, på grundlag af omstændighederne i den konkrete sag at vurdere såvel nødvendigheden som relevansen af de spørgsmål, den forelægger Domstolen. Når de stillede spørgsmål vedrører fortolkningen af EU-retten, er Domstolen derfor principielt forpligtet til at træffe afgørelse (dom af 14.6.2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, præmis 76, og af 22.9.2022, Servicios prescriptor y medios de pagos EFC, C-215/21, EU:C:2022:723, præmis 26 og den deri nævnte retspraksis).
- 15 Domstolen kan således kun afvise en anmodning om præjudiciel afgørelse fra en national ret, såfremt det klart fremgår, at den ønskede fortolkning af EU-retten savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, når problemet er af hypotetisk karakter, eller når Domstolen ikke råder over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan foretage en saglig korrekt besvarelse af de stillede spørgsmål (dom af 14.6.2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, præmis 77, og af 22.9.2022, Servicios prescriptor y medios de pagos EFC, C-215/21, EU:C:2022:723, præmis 27).
- 16 Dette er ikke tilfældet i den foreliggende sag.

- 17 Det skal nemlig fastslås, at anmodningen om præjudiciel afgørelse navnlig vedrører fortolkningen af artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 og har til formål at afgøre, om denne bestemmelse er til hinder for en national retsregel såsom LEC's artikel 395 om fordeling af sagsomkostningerne i retssager anlagt af forbrugere med henblik på at udøve de rettigheder, som de udleder af dette direktiv.
- 18 Det fremgår desuden af de sagsakter, som Domstolen råder over, at en forbruger som omhandlet i direktiv 93/13 i medfør af LEC's artikel 395 som fortolket i national retspraksis risikerer at blive pålagt at betale sagsomkostningerne i forbindelse med det søgsmål, som den pågældende har anlagt vedrørende vilkår i en aftale indgået med en erhvervsdrivende, på trods af, at den kompetente ret har fastslået, at et af disse vilkår er urimeligt.
- 19 Henset til ovenstående betragtninger fastslås det, at anmodningen om præjudiciel afgørelse kan antages til realitetsbehandling.

Realiteten

- 20 Selv om den forelæggende ret med sit første spørgsmål navnlig har henvist til artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, fremgår det af forelæggelsesafgørelsens præmisser, at denne ret i det væsentlige er i tvivl om fortolkningen af artikel 6 i direktiv 93/13, henset til rækkevidden af effektivitetsprincippet, hvortil der henvises i det andet spørgsmål.
- 21 Det skal derfor fastslås, at den forelæggende ret med sine spørgsmål, som skal behandles samlet, nærmere bestemt ønsker oplyst, om artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13, i lyset af effektivitetsprincippet, skal fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for en national lovgivning, hvorefter en forbruger, når den pågældende ikke har foretaget en udenretslig henvendelse til den erhvervsdrivende, med hvem forbrugeren har indgået en aftale med et urimeligt kontraktvilkår, skal bære sine egne omkostninger i forbindelse med det søgsmål, som den pågældende har anlagt mod denne erhvervsdrivende for at påberåbe sig de rettigheder, som vedkommende er tillagt ved direktiv 93/13, når den nævnte erhvervsdrivende har taget bekræftende til genmæle over for den pågældende forbrugers påstand inden indgivelse af svarskrift, selv om det er blevet fastslået, at dette vilkår er urimeligt.
- 22 Det skal indledningsvis bemærkes, at på grund af arten og betydningen af den offentlige interesse, som den beskyttelse, der er sikret forbrugere, som befinder sig i en svagere stilling end den erhvervsdrivende, hviler på, pålægger direktiv 93/13, således som det fremgår af dette direktivs artikel 7, stk. 1, sammenholdt med 24. betragtning hertil, medlemsstaterne at fastsætte egnede og effektive midler »til at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem forbrugere og en erhvervsdrivende, til ophør« (dom af 30.4.2014, Kásler og Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, præmis 78 og den deri nævnte retspraksis).
- 23 Det følger af fast retspraksis, at i mangel af specifik EU-retlig regulering på området henhører de nærmere bestemmelser for gennemførelsen af den forbrugerbeskyttelse, der er fastsat i direktiv 93/13, under medlemsstaternes interne retsorden i henhold til princippet om procesautonomi. Disse regler bør imidlertid hverken være mindre gunstige end dem, der gælder for tilsvarende situationer i national ret (ækvivalensprincippet), eller være udformet således, at de i praksis umuliggør eller uforholdsmæssigt vanskeliggør udøvelsen af rettigheder, der hjemles i EU's retsorden (effektivitetsprincippet) (dom af 10.6.2021, BNP Paribas Personal Finance, C-776/19 – C-782/19, EU:C:2021:470, præmis 27 og den deri nævnte retspraksis).

- 24 Det fremgår i denne forbindelse af Domstolens praksis, at fordelingen af sagsomkostningerne i forbindelse med en sag ved de nationale retsinstanser henhører under medlemsstaternes procesautonomi, med forbehold for iagttagelsen af ækvivalensprincippet og effektivitetsprincippet (dom af 16.7.2020, Caixabank og Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 og C-259/19, EU:C:2020:578, præmis 95).
- 25 Hvad angår effektivitetsprincippet, der er det eneste af disse principper, som er omhandlet i anmodningen om præjudiciel afgørelse, bemærkes, at hvert enkelt tilfælde, hvor der opstår spørgsmål om, hvorvidt en national processuel bestemmelse gør det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at anvende EU-retten, skal bedømmes under hensyn til, hvilken stilling bestemmelsen indtager i den samlede procedure for de forskellige nationale retsinstanser samt procedurens forløb og dens særlige kendetegn. Under denne synsvinkel skal der i givet fald tages hensyn til de principper, der ligger til grund for den nationale retspleje, såsom beskyttelsen af retten til forsvar, retssikkerhedsprincippet og princippet om en hensigtsmæssig sagsbehandling (jf. bl.a. dom af 10.6.2021, BNP Paribas Personal Finance, C-776/19 – C-782/19, EU:C:2021:470, præmis 28 og den deri nævnte retspraksis).
- 26 Direktiv 93/13 giver forbrugeren ret til at anlægge sag med påstand om, at det fastslås, at et vilkår i en kontrakt, som en erhvervsdrivende har indgået med forbrugeren, er urimeligt, og at det ikke skal anvendes. I denne henseende har Domstolen fastslået, at såfremt udfaldet af fordelingen af sagsomkostningerne kun gøres afhængigt af de beløb, der er betalt med urette, og som kræves tilbagebetalt, kan en forbruger afholdes fra at udøve den nævnte ret, i betragtning af de omkostninger, som en retssag ville medføre (jf. i denne retning dom af 16.7.2020, Caixabank og Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 og C-259/19, EU:C:2020:578, præmis 98 og den deri nævnte retspraksis).
- 27 Domstolen har endvidere fastslået, at artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13 samt effektivitetsprincippet skal fortolkes således, at disse bestemmelser er til hinder for en ordning, der giver mulighed for at pålægge en forbruger at bære en del af sagsomkostningerne, alt efter størrelsen på de uretmæssigt betalte beløb, der er blevet restitueret forbrugeren, efter at et kontraktvilkår erklæres ugyldigt som følge af, at det er urimeligt, idet en sådan ordning indebærer en væsentlig hindring, der kan afholde forbrugeren fra at udøve den ret, sådan som den er tillagt ved direktiv 93/13, til en effektiv domstolsprøvelse af den eventuelt urimelige karakter af kontraktvilkår (dom af 16.7.2020, Caixabank og Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 og C-259/19, EU:C:2020:578, præmis 99).
- 28 Det skal ligeledes bemærkes, at selv om respekten for effektivitetsprincippet ikke må føre til, at der skal kompenseres for den pågældende forbrugers fuldstændige passivitet, skal det undersøges, om der på grundlag af de særlige kendetegn i den pågældende nationale procedure foreligger en ikke ubetydelig risiko for, at forbrugeren kan blive afholdt fra at gøre sine rettigheder i henhold til direktiv 93/13 gældende (jf. i denne retning dom af 22.9.2022, Vicente (Søgsmål om betaling af advokatsalærer), C-335/21, EU:C:2022:720, præmis 56 og den deri nævnte retspraksis).
- 29 I nærværende sag har den forelæggende ret anført, at artikel LEC's artikel 395 som fortolket af Tribunal Supremo (øverste domstol) fastsætter, at sagsøgte kun kan pålægges at betale sagsomkostningerne, hvis der foreligger ond tro hos denne, idet ond tro anses for at foreligge i det tilfælde, hvor der forud for det søgsmål, som er anlagt, uden resultat er blevet fremsendt et troværdigt og begrundet betalingspåkrav fra sagsøgeren til denne sagsøgte, har været indledt en forligsprocedure af denne sagsøger eller er blevet fremsendt en indkaldelse til mægling fra nævnte sagsøger til nævnte sagsøgte.

- 30 Det skal i denne henseende bemærkes, at »forbrugeren« inden for rammerne af de typiske procedurer, der indledes i medfør af artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13, som omhandlet i dette direktiv som oftest er sagsøger, og at den »erhvervsdrivende« som omhandlet i det nævnte direktiv oftest er sagsøgte, hvilket indebærer, at LEC's artikel 395 som fortolket af Tribunal Supremo (øverste domstol) faktisk kræver, at en forbruger forud for ethvert søgsmål tilsender den pågældende erhvervsdrivende et troværdigt og begrundet betalingspåkrav, indleder en forligsprocedure med denne erhvervsdrivende eller indkalder denne til mægling. I mangel heraf fald formodes den nævnte erhvervsdrivende ved bekræftende genmæle inden indgivelse af svarskriftet at være i god tro og kan ikke pålægges at betale sagsomkostningerne, og dette gælder også, selv om det således anlagte søgsmål har gjort det muligt at fastslå, at et vilkår i den pågældende aftale er urimeligt.
- 31 Selv om de formål, der forfølges med denne artikel 395, nemlig at aflaste den nationale retspleje og god retspleje, skal anses for at være legitime, således som den spanske regering har anført, og selv om fremsættelsen af en af de i denne bestemmelse omhandlede udenretslige henvendelser, således som generaladvokaten har anført i punkt 48 i forslaget til afgørelse, synes at udgøre et rimeligt processuelt krav for den berørte forbruger, forholder det sig ikke desto mindre således, at forpligtelsen til at foretage en udenretslig henvendelse i sidste ende udelukkende påhviler denne forbruger.
- 32 På området for urimelige kontraktvilkår i aftaler indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, som er genstand for en omfattende national retspraksis, bør en sådan forpligtelse imidlertid påhvile de to kontraherende parter ligeligt. Når den urimelige karakter af visse standardvilkår er blevet fastslået i en national, veletableret retspraksis, kan det nemlig lige så vel forventes af pengeinstitutterne, at de tager initiativ til at henvende sig til deres kunder, hvis aftaler indeholder sådanne vilkår, forud for ethvert søgsmål anlagt af disse sidstnævnte med henblik på at annullere virkningerne af disse vilkår.
- 33 Selv om det ikke er udelukket, at en almen interesse i forsvarlig retspleje i sig selv kan have forrang for specifikke forbrugerinteresser, forholder det sig ikke desto mindre således, at de processuelle regler med henblik på gennemførelse af denne almene interesse ikke må gøre det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve de rettigheder, som forbrugerne udleder af direktiv 93/13 (jf. i denne retning dom af 12.2.2015, *Baczó og Vizsnyiczai*, C-567/13, EU:C:2015:88, præmis 51 og 52 og den deri nævnte retspraksis).
- 34 I øvrigt kan en national lovgivning som LEC's artikel 395, som lægger det fulde ansvar for at tage initiativ til en udenretslig henvendelse på den berørte forbruger, ikke tilskynde de erhvervsdrivende til frivilligt og spontant at drage alle konsekvenserne af retspraksis vedrørende urimelige kontraktvilkår, hvilket således bidrager til opretholdelsen af disse vilkårs virkninger. Ved at pålægge denne forbruger en yderligere finansiel risiko kan en sådan lovgivning endelig skabe en hindring, der kan afholde den nævnte forbruger fra at udøve sin ret til en effektiv domstolsprøvelse af den eventuelt urimelige karakter af vilkår i den aftale, som binder vedkommende til en erhvervsdrivende.
- 35 Endelig kan det ikke foreholdes en forbruger, som har indgået en aftale, der indeholder et urimeligt kontraktvilkår, at denne har anlagt sag ved den kompetente nationale ret med henblik på at udøve de rettigheder, som direktiv 93/13 sikrer vedkommende, i tilfælde af, at den pågældende erhvervsdrivende har forholdt sig passivt på trods af, at det i en veletableret, national

retspraksis er blevet fastslået, at tilsvarende kontraktvilkår er urimelige, hvilket burde have foranlediget sidstnævnte til på eget initiativ at henvende sig til denne forbruger og bringe virkningerne af dette urimelige vilkår til ophør hurtigst muligt.

- 36 Ifølge den forelæggende ret foreligger der en fast retspraksis fra Tribunal Supremo (øverste domstol), der fastslår urimeligheden af den samme type kontraktvilkår som det i hovedsagen omhandlede. Den har i denne forbindelse anført, at kreditinstitutterne i stedet for at informere forbrugerne om konsekvenserne af den nationale retspraksis vedrørende urimelige kontraktvilkår venter, indtil de har modtaget et forudgående udenretsligt krav, som de accepterer, eller indtil forbrugerne anlægger en retssag, i hvilket tilfælde de tager bekræftende til genmæle inden indgivelse af svarskrift for at undgå at betale sagsomkostningerne.
- 37 Som generaladvokaten har anført i punkt 50 i forslaget til afgørelse, kan den adfærd, der er omhandlet i nærværende doms præmis 36, henses til den viden, som disse institutter må forventes at have om sådanne forhold, og forbrugernes svagere stilling i forhold til de nævnte institutter, udgøre tungtvejende indicier for ond tro hos de samme institutter. Det er derfor vigtigt, at den kompetente ret kan foretage den nødvendige efterprøvelse i denne henseende og i givet fald drage de konsekvenser, der følger heraf.
- 38 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13, i lyset af effektivitetsprincippet, fortolkes således, at denne bestemmelse ikke er til hinder for en national lovgivning, hvorefter en forbruger, når den pågældende ikke har foretaget en udenretslig henvendelse til den erhvervsdrivende, med hvem forbrugeren har indgået en aftale med et urimeligt kontraktvilkår, skal bære sine egne omkostninger i forbindelse med det søgsmål, som den pågældende har anlagt mod denne erhvervsdrivende for at påberåbe sig de rettigheder, som vedkommende er tillagt ved direktiv 93/13, når den nævnte erhvervsdrivende har taget bekræftende til genmæle over for den nævnte forbrugers påstand inden indgivelse af svarskrift, selv om det er blevet fastslået, at dette vilkår er urimeligt, under forudsætning af, at den kompetente nationale ret kan tage hensyn til en veletableret, national retspraksis, hvorefter tilsvarende kontraktvilkår er urimelige, og til den samme erhvervsdrivendes holdning for at fastslå, at der foreligger ond tro hos sidstnævnte, og i givet fald følgelig tilpligtede denne at betale disse omkostninger.

Sagsomkostninger

- 39 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Fjerde Afdeling) for ret:

Artikel 6, stk. 1, i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler skal, i lyset af effektivitetsprincippet,

fortolkes således, at

denne bestemmelse ikke er til hinder for en national lovgivning, hvorefter en forbruger, når den pågældende ikke har foretaget en udenretslig henvendelse til den erhvervsdrivende,

med hvem forbrugeren har indgået en aftale med et urimeligt kontraktvilkår, skal bære sine egne omkostninger i forbindelse med det søgsmål, som den pågældende har anlagt mod denne erhvervsdrivende for at påberåbe sig de rettigheder, som vedkommende er tillagt ved direktiv 93/13, når den nævnte erhvervsdrivende har taget bekræftende til genmæle over for den nævnte forbrugers påstand inden indgivelse af svarskrift, selv om det er blevet fastslået, at dette vilkår er urimeligt, under forudsætning af, at den kompetente nationale ret kan tage hensyn til en veletableret, national retspraksis, hvorefter tilsvarende kontraktvilkår er urimelige, og til den samme erhvervsdrivendes holdning for at fastslå, at der foreligger ond tro hos sidstnævnte, og i givet fald følgelig tilpligte denne at betale disse omkostninger.

Underskrifter